

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Ο ΑΛΗ ΠΑΣΣΑΣ. Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ ΚΙ' Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΤΟΥ ΒΕΛΗ ΓΚΕΚΑ

(Γραμμένο γιά το "Μπουκέτο,,)

ΝΑ φτεροπόδαρο "Αρβανιτόπουλο, ως είκοσι χρονών παλληκάρι, από τό Κουφιτελέσι, μποταλμένος από τόν Ντεφέναγα τών 'Αγράφων" "Άγο Μουχουντάρη ήπαινε σα δειλινό τον καλύκαιροι τον 1812 τρεχάτο στα Γιάννενα, πυγμένο στόν ίδιωτα του και τραβώνεσσια στό Κάτσιρο, στα καινούργια σεργάτια τού Αλήπασσά. Μπήκε μέσα και σέ λιγο δέκα διάλειπες μοιράτεραν στές συνοικίες τού Γιαννίνου, κι' αλλος πήρε Κάτσεραλλος. "Ερμαϊά και Σισιάρια, άλλος Καλύπτανταν κι' 'Αηδόνη, άλλος Λούτσα και 'Εμηρο, άλλος Κούμπτλον και 'Αλάτα, άλλος Τσιγαρά, άλλος Μείνταν και Μεντερότης, άλλος Καραβατιά, άλλος Πλάτονος κι' 'Αγορά κι' αλλος Σερφά και φωνάζαν μ' ζήλη την δύναμα τών πλειονών τους:

— "Ακούστε, Τόροχοι, Ρωμιοι κι' Όθραιτοι! Ο παινεμένος μας "Άγο Μουχουντάρης ήπιανε ζωντανών τόν Κατσανώνων και τόν άδερφό του! — Φείδια πού θά τους φάν! — Νά ηση δ πολυχρονεμένος μας, θεξι' Άλη-πασσαμανάζες!"

Σουσουρώματα φρεγογήλησαν πανηγυρικά τά σεργάτια τού φριβερού Πασσά. Σέ κάθε παραθύρι τους έκαιγαν από τέσσερα-πέντε ξυγκούρα και στην πλατεία παρούσατά σε σεργάτα, διανέμονα σαράντα μασαλιάδες και πλιεύτερο. Ταύτη την πλειάντερη πλατεία τών Λιθαριτσών κι' έγιναν δύλωγανά την πλειάντερη πλατεία τους. Δέκα-δύδεκα ξυγκές λαλούσσαν άντεργοναν και στήν μιά και στήν άλλη πλατεία κι' οι φρουρές τού κάστρου τών Λιθαριτσών μάζι με τόν Τουρκικόν διχόνιο τους χρονίσαν και τά τραγούδια. Πανηγύριζε δ' Άλη-πασσάς τήν αιγαλωμάτων τού μνερών τών άντεργον τούν Κατσανώνη, τού φλάμπουφου τής Κλερτούγιας και τού μάδερον τού Γιαννίνου Χασιώτη.

Την άλλη ήμέρα τό πωρ, διοι οι Χοτζιάδες, οι Ντεφέναδες, οι στέγηδες, οι μπεδεζες, οι έφεντρηδες και οι άγδαδες έτρεψαν γιά νά τόν συγχαρούν γιά τό μεγάλο κατόρθωμα τού "Άγο Μουχουντάρης και τό δειλινός διος δ Τούρκικος συνφερός τού Γιαννίνου βρήκε στόν 'Αι-Γιάννη τής Μπουνήλας και περιέμενε τόν άδερφον "Άγο Μουχουντάρηγν γιά φέρονταν μέρας και τά τραγούδια. Πανηγύριζε δ' Άλη-πασσάς τήν Αγράφων και τής 'Ρούμελης.

Ζύγωναν δ' ήλιος νά βασιλέψῃ διαν φανιστήκε νάρχεται από μαχριά δ' Άγος Μ. μηχουντάρης μ' έκατο διαλεγούντες "Άρβανιτάδες και πλιεύτερο. Οι μισοί προπορεύονταν πεζοί με τόν "Άγο Μουχουντάρηγν μπροστά καβάλλα, κι' αλλοι μισοί έζορναν πάσα, και στήν μέση φέρονταν οι Κατσανώνης λιρωτούς από μπογιά και λιβωμένος, τό ίδιο κι' δ' άδερφον του, δ' Γιάννης Χασιώτης παραπότοι, λιθωμένος κι' απότος στά δύο μηριά του, φέρονταν δεμένοι και φορτωμένοι άπαντα σ' ένν' άλλογιο δ' καθένας. Άπο τήν μια μεριά τών άλλογινών τούν πρατούδων τών λιβωμένους Κλερτες διώγονται από δεξιά και ζερβιά γιά νά μήν πέσουν.

— Οταν δ' Άγος Μουχουντάρης έφτασε στό μέρος, διον τόν περίμεναν οι Τούρκοι γιά νά δειχνούν τήν χαρά τους γιά τό ενήδρυμα στεγονώς και διό μήσας τους πούς τούς Κλέφτες, πλιεύτερο πόρευσαν Πασσά, άρχισαν αντοι νά περιγελούν τούν κακοποιημένους αιγαλαδάνους, πού ήσαν τό καμάρι διου τού διποδούνος Ελληνησμού, και τό πόρθη τής Τουρκικής, να τους βούζουν με τίς ποταπατερες λέξεις και να τους φτύνουν άκομα. Τότε φανιστήκε έχοντας πόλη στήν συνοικία τού Κατσανώνη έναντι καβαλάρης ψηλός, λεβέντης, ώμουρος και ιτεμένος πλούσια σε γιαγκική φροσειά, δ' όποιος βλέποντας τόν έξετελισμό, πώκαναν οι Τουρκογιαννιώτες τόν πανεύδον Κλερτόν, τούς έβρισε λεγόντας τους:

— Νηροτή σας διαντοροι δεισι πού τρομάζαταν σ' δυνατα τού Κατσανώνη, νά βγαλντε τώρα νά τόν περιγελάτε, νά τόν βρίσκετε και νά τόν φτύνετε! Νηροτή σας, παλαινθρώποι κι' αν δεν σάς σιλού τά τά κεράλια απότην τήν στιγμή, είνε γιατι λιπούμαν νά λεγώσαν τό σπαθί μου με τό βρώμικο αίλια σας! "Άν ήσαν παλληκάρια οι Τουρκογιαννιώτες, έπειτα νά έλαγαν τό θάρρος νά πάτε απάνω στ' Αγράφα, και έκει ήταν ήδης λιγότεροι από τους βριστές και νά τόν φτύνετε, δαν έκοψε τά σπαθί του, και διχι νά τόν κάνετε σήμερα τούς παλληκαράδες, πονναί πεδαμένος και άδειτος! Γκρεμιστήτε από μπροστά μοσ, γνωνίκες μέ μονοτάκια με γένεια και μ' άντεργοι φροσέματα!

— Ακούνταν αύτά τά λόγια οι Τούρκοι λούφαζαν κι' έπαιφαν νά νά περιγελούν νά βρίσουν και νά φτύνουν τές μεγάλες δόξες τόν 'Α-

γαφιφιώτικων βιουνόν. Ο Ιπποτικάτας Γκέγκας είχε γείνει φωτιά από τόν θυμό του.

— Πούδε ίνιν αντίς ωρέ, ποδί είπε απέτα τά λόγια; Ράψησε άρβαντίκα και με κάποια έπαρση δ' "Άγο Μουχουντάρης τούς Κατσανώνης, πού σαμαράτησε τόλογο του.

Στήν σιγήση σαμαράτησε κι' ζόη ή συνοδεία.

— Κάνεις πώς δέν μ' έγνωσες, ωρέ "Άγο! Μεγάλωντας τώρα, γιατι επιστά τόν Κατσανώνη; Είμαι δ' Σιαχίνης, δ' άδερφός τού Βελή-Γκέγκα, πούρη σκοτώσω παλληκαρήσια από τό λιοντάρι, δ' Κατσανώνη, πούρη άφιντις ένν και τόν έξευτελίζουντοι οι άναντοι.

— Μεγάλωσα, γιατί! Και τώρεις για μικρό πρόμμα νά πιάσω τόν μεγαλύτερο και φρερώτερο Κλέφτην δηλη τής Ρούμελης. Αν ήσουν δίξιος, δε πήγανες έσσο νά τό πιάσης, νά πάρως και τό αίμα τού άδερφού σου, και νά μήν τόν πάσων έγινη! Επέτρεψε νά μ' εγκαθιστήσης και νά μέ συγχαρής, κι' ζήι νά μού κάνως και τόν κακωμένο!

— Ούτε σ' ενδιαφέροτα, ούτε σ' συγχαίρω! (Τούν ανειλιγμήτηκε περήφανα δ' Σιαχίν-Γκέγκα), γιατί, διον μού είπε ψές τό βράδυ δ' αποταλμένους σου, δέν τόν επιστάς παλληκαρήσια. Τόν επιστάς δρωστών τού θυματού και βασιμόν, και χωρίς τό μπουλούκι του! Και πούδε, σε ωράτων, δέν τόν επιστάς στήν κατάσταση, πούρη σκοτώσαντον: βίλογιασμένος και λαβωμένος; Σ' είχε παλληκάρι, διν τούλμους νά τόν πιάσης τόν Κατσανώνη, ή και νά τόν σκοτώσης, διαν ήταν γερός και καλά, και βασιλεύεις δάκαν σ' δλάρη τ' Αγαρά, ή κάποιο στόν Βάλτο, διον τόλμησε νά τόν πολεμήση δ' άδερφός μου, δ' Βελής κι' ένα σκοτώθηκε διν Βελής σκοτώθηκε παλληκαρήσια, και δέν έχω νά λάβω τό αίμα του άδει τόν Κατσανώνη! Όταν πολεμούν δυό παλληκάρια, πάντα θύ σκοτωθεί τό ένα... Εάν δέν πολέμησες πουθενά, για τόν τόπος.

Τόν επιστάς με προδοσία! "Εστι ποήτης κατανεγκός δ' Κατσανώνης τώρα, από τήν άρρωστες, βαλλαγή-μπαρούσες νά τόν πιάσεις κι' ένας Γύφτος. Βαλλαγή κι' ένας παλληλούρης! Ή δέσι σου είνε δόξα Γύφτου. Βαλλαγή! τήν περιφρωνία!..

Θύμωσε δ' "Άγο-Μουχουντάρης, από τά πιηρήφανα λόνια τού Σιαχίν-Γκέγκα, μπάλα κατάπτε τόν θυμό του, γιατί έναν ήταν δ' Σιαχίν-Γκέγκας, δ' άδερφος τού Βελή-Γκέγκα, κι' άναμεσα στούς δρηγηγούς και στούς καπεταναράους, πού δούλευαν στήν Αύλη τού Άλη-Πασσά.

— Εκείνην τήν στιγμή ένν' από τά παλληκάρια τού Άγο Μουχουντάρης, από τά πιηρήφανα λόνια τού Σιαχίν-Γκέγκα και τά πιηρήφανα τόν σκοτώσαντον τόν Σιαχίν-Γκέγκα και τά πιηρήφανα τόν σκοτώσαντον τόν Σιαχίν-Γκέγκας, δ' άδερφος τού Βελή-Γκέγκας, κι' ένας παλληλούρης! Ρίζητε κατ'έπάνω τού δ' "Άγο Μουχουντάρης, τήν απόμενηα πιστού τού στό χέρι, νά τόν σκοτώσης, διλά τόν σταμάτησης δ' Σιαχίν-Γκέγκας, φωνάζοντας του:

— Μόδη έγγι! (Μήν τόν γγίζει). Είνε παλληκάρι καθαρό και φιλότιμο! Δέν τόν σκοτώσων τό παλληκάρια!

— Και λέγοντας αιτά, έβγαλε, από τό χρυσοκέντητο αστιλιά του, τήν πιστού του και τήν πούσηρε σε παλληκάρι, σ' ένδειξη θυμασιού.

— Πάρ' την! (Τού είπε) για νά φυγάσαι τόν Σιαχίν-Γκέγκα κι' έπινει τόν πιηρήφανο παλληκάρι!..

— Κι' άπο τόποιον πατερες έγινες ήταν οι πιηρήφανοι παλληκάρια τού δ' "Άγο Μουχουντάρης, μπαρούτο δ' ένας και φωτιά δλάς, ιπτερόησε δ' Αγος νικημένος κι' από τήν Ιπποτική συμπειριφούσα κι' από τήν επικειρηματολογία τού Σιαχίν-Γκέγκας, φωνάζοντας του:

— Μόδη έγγι! (Μήν τόν γγίζει). Είνε παλληκάρι καθαρό και φιλότιμο!

— Ρωτάς τι θά τόν έκανα; θά τόν άπηρνα νά γένη καλά, νά γερέψη, νά μάση τά μπουλούκια του, κι' διτερά διαν τούν ζυγάσσο και θά τόν φώναζα: — «Καρτέρα με, ωρέ Κατσανώνην!» — κι' διτερά διτερά γιατρέψαντοι διάντοι:

— Κι' άν ήσουν έσσο στήν θέρο μου, Σιαχίν-Άγα, τι θά τόν έκανες τόν Κατσανώνη σου, αν σοδεύτε στά χέρια, διπάς μούπες έμενα

— Ρωτάς τι θά τόν έκανα; θά τόν άπηρνα νά γένη καλά, νά γερέψη, — πικράς πατερες έγινες ήταν οι πιηρήφανοι παλληκάρια τού δ' "Άγο Μουχουντάρης, μπαρούτο δ' ένας και φωτιά δλάς, ιπτερόησε δ' Αγος νικημένος κι' από τήν Ιπποτική συμπειριφούσα κι' από τήν επικειρηματολογία τού Σιαχίν-Γκέγκας,

— Είτε χωρίσταντοι οι διέδυτοι: Ουδασέας δ' "Άγο Μουχουντάρης, ο Αγιλλέας δ' Σιαχίν-Γκέγκας.

— Ο "Άγο-Μουχουντάρης, δικολούθουμενος από τά παλληκάρια του, τούς αιγαλαδάνους και τους Τουρκογιαννιώτες, πού είχαν βγη νά τόν πιηρήφανο παλληκάρι λόγια τού Σιαχίν-Γκέγκα, προχώρησε και μπήκε στά Γιάννενα. Είχε χασει διλη του τήν περιφράτα, κι' ζόδες, πούρη παπούτσι, από τήν αιγαλαδάνα τού Κατσανώνη και τού διδελφού του, τού φανίνονταν φεύτικη, τού φανίνονταν λερωμένη. Νερεπόνταν τόν έσσο του και βλαστημούσε

Ο Αλή Πασσάς

την ὅρα και τὴν στιγμή, ποδες πιάσει τοὺς δυό Κατσαντωναίους, γιατὶ εἰχει νοιάσει βαθεῖα τὰ λόγια τοῦ Σιαχίν—Γκέγκα, λόγια περήφανα, σωτά και παλληκαρφία Θάδινε και τὴ ζωὴ του ἀνόματον ἦταν δυνατὸν νὰ ξεκάνει διε τελείων, και νὰ βρίσκονταν πάλε ό Κατσαντώνης, κρυμμένος στὴν σπηλιά του, μαζύ μὲ τὸν ἀδελφό του και μαρκού.

Απότολος μεριμνείας διέπει τὸν περιφέρειαν τοῦ Κάστρου, χωρὶς ν' ἀκούσῃ τὸν προσδοτη, ποὺ τὸν εἶχε καταδύσει.

Μπροστά στὴν μεγάλη οιδηρένια ὥρα τοῦ Κάστρου, προσιδοποιητικὸν τοῦ περιφέρειαν χαρούμενος ἀπὸ τὸ Ἀλῆ—Πασιᾶς καθάπλα τοῦ ποτού. Κατέβηκε ἀμέσως ἀπὸ τὸ δικό του διεπόρειος Νεφρένενας ἔπιασε και φίλησε τὴν ἄκρη τοῦ ἐπανωφρού τοῦ μεγάλου οπεράπτη, σ' ἔνδειξη στοιαγής, κι' διότις Πασιᾶς, σκόντροντας φυλλά ἀπ' τ' ἀλόγο, τὸν φίλησε στὸ μέτωπο, σ' ἑνδειξη μεγάλης τιμῆς και ἀγάπης. Τότε διάγονος κι' αιμορόδος Ἀντιμαίλεας τῆς Κάτω Αἴθινας, τῆς Νοτιοδυτικῆς Μακεδονίας, τῆς Ηπείρου, τῆς Θεσσαλίας, τῆς Ρούμελης μὲ τὴν μισῆ τὴν Εδεσίας, και τοῦ Μωραΐα, χωρὶς τὴν Μάνη, φύγοντας μιὰ στρατιεύσικη ματιά στὸν Κατσαντώνη και στὸν ἀδερφὸν τοῦ ποτούσιας, σὸν ἀλισσομένα λειοτάμα τελείωσεν δύντονται και νύχια, ἐδώκει στὸν "Αγο Μουχαντάρη" διὸ καὶ τὸν παλλήραμψα του, και διάταξε μὲ μεταφέρουν τοὺς αιχμαλώτους του στὴν οιδηρένια φυλακὴ τοῦ Κάστρου, τὴν λεγόμενη και σήμερον ἀκόμη «Φυλακὴ τοῦ Κατσαντώνη», που βρίσκεται στὸ Τζαμί Φετιχιέ και νὰ τοῦ φέρουν τὸ κλείδι της, ποὺ ζύγιας μὲ διὰ βάρος και πλεύτερο.

"Τεσέρα ἀπ' αὐτά, διό Πασιᾶς μπήκε στὸ Κάστρο μὲ τὴν συνοδεία του και τρέψθη στα σεράγια του, ἵνῳ δ ἥλιος κρύβονταν πίσω ἀπὸ τὰ βουνά τῆς δύσης, και τὸ μεγάλο και χτιστὸ ὡρολόγιο, που βρίσκεται ψηλά ἀπὸ τὴν θύρα τοῦ Κάστρου, χτυπούντας δύσκολα ὥρες : «ντάγγη—ντάγγη».

Σὲ λίγο ἀναγνω τὰ καντήλαια διλόγια στοὺς σιεριφέδες τῶν τελωνίων τοῦ Γιαννίνου κι' οι μονεζήνδες ἀρχίσαν νὰ μπαγλατοῦν χαρομόσια ψηλά στὸν μαραθένα διὸ «Α λ ἀ λ—χ—ε κ μ π ε ρ». Τὴν ἴδια στιγμὴν ὄχισαν νὰ ξαπλωτούν διλα τὰ παράθυρα τῶν σεραγιῶν τοῦ Κάστρου και τὸν Διθαριτούν ἀπὸ τ' ἀναμένην κρηπίδα, και τὴν δύσης, και τὸ μεγάλο και χτιστὸ ὡρολόγιο, που βρίσκεται στὸν Εβραϊκὸν και μονάχα τῷ Ρωμαϊκῷ σπίτια ήταν κλειστά και κατακότεινα, σαν νὰ τάξῃ ψημάρει κανένα κακὸ θανατικὸ ή σαν νάκλαγαν και νὰ πενθοῦν μαζὺ μὲ τὰ περιφρανα βουνά τῶν Ἀγράφων γιά τὸν ἀναμενόμενον αἰριον θάνατον τοῦ μεγάλου προμάχου τοῦ Γένους. Σὲ λίγοδην και τὴν προηγούμενη νύχτα, στήθηκαν κι' ἀνάφτηκαν και πάλε στὴν πλατεία τοῦ Κάστρου σαράντα μασιλάδες φορτωμένοι και ἐφραδισμένοι μ' ἀρφάτα βουθουσιώτικο δαδί κι' διλέγησαν στὴν ἀπέχαντη πλατεία, τῶν Διθαριτούν και φεγγοβούδων, και ξάστρωπταν σὸν διλό πλατείας σὰν νὰ ἦταν ἀπὸ ένα κομμάτι ἥμερης ή καθημερινής.

Μασιλάδες ἀναμενούν είχαν στηθῆ και σ' δύος τοὺς μεγάλους δρόμους, και σὲ κάθε μασιλάδα βρίσκονταν κι' ἔνας μεγάλος σοφός δαδί, κι' ἀπόνας ἀνθρωπος στὸν καθένα γιὰ ν' ἀνανεώνται τὰ καμένα δαδία. Δέσα—δοῦκα ζηγές λαλούμενα πάλε στὴν πλατεία τοῦ Κάστρου κι' ἀλλες τόσες στὴν πλατεία τῶν Διθαριτούν ὄχισαν νὰ λαδον. Κόσμος πολὺς ὅλο Τούρκοι, χάρονταν, χόρευαν, τραγουδοῦσαν, κι' ἔτρωγαν κι' ἔπιναν στὸ δύο τὶς πλατείες κι' οἱ ἀναλαμπές τῶν μασιλάδων, τὸν χρημῶν και τῶν κανεπήλων ἀντανακλοῦσαν μέσον στὰ ηρεμα τριλιμένης λίμνης, ποὺ μοιρολογοῦσε ἀκόμη τὸ δύοιν πνηγιώ τῆς χιλιόκαλλης ἀρχόντισσας τοῦ Γιαννίνου Κυρδ—Φροσύνης και τὴν δεκαεπτά πανώρων Γιαννιώτισσαν νυφάδων, ἓνω δεκαεις τὰ καίμια γεμάτα Τούρκους και Τουρκάλες περικαλλές, φωτισμένα κι' αὐτά μὲ μασιλάδες και φανάρια αὐλάκωνταν τὰ γυαλιστερά νερά της, πηγανόντας πέρα — δόθε, ἓνω ἀντηροῦσαν ἀπὸ μέσα τους, τὰ τραγούδια και τὰ λαλούμενα γύρα—γύρα στὶς παραλίμνιες ἀκρες.

Πεντακόσια πάντα κριάφια κι' ἀλλα τόσα πανύ τραγιά, είχαν σφαστὴ ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἔκεινης τῆς μέρας, γιὰ νὰ πανηγυρίσουν τὰ Τούρκικα Γιάννινα τὸ μεγάλο γεγονός τῆς αίχμαλωσίας και τοῦ ἀναμενόμενού δυνάτου τοῦ Κατσαντώνη και τοῦ ἀδερφοῦ του, κριάφια και τραγιά ἀρπαγμένα, κατά διαταγὴν τοῦ Πασιᾶς, ἀπ' διλα τὰ περίχωρα και τὰ σιματινώτερα σιειλιγκάτα.

Οι χοροί, τὰ τραγούδια, τὰ φαγοπότια και τὰ γλέντια βάσταξαν κι' διὸ πέρα ἀκόμα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, διαβήχτηκε ὁ Ἀλῆ—Πασιᾶς ἀπὸ τὸ σιαχινίνι και διάταξε νὰ πάψουν τὰ λαλούμενα, οἱ χοροί, τὰ τραγούδια και τὰ γλέντια και νὰ σήστοσιν οἱ μασιλάδες, τὰ κηρυά και τὰ καντήλαια και νὰ πάπη διατένεια στὸ σπίτι του κοιμηθῆ μὲ ησυχία.

"Ο Κατσαντώνης ἀκούσοντας διὸ αὐτά τὰ γλέντια, μὲς ἀπὸ τὴ σιδηρόφραγχη φυλακὴ του, ρώτησε τοὺς δεσμοφυλάκους του :

— Γιατὶ, ώρε παιδιά, γλεντούντων ἀπόψε τὰ Γιάννινα; Μάταις και παντρεύει κανένα του παιδί διό Πασιᾶς σας;

— Οχι, καπετάνε τοῦ ἀπαρχήνταχνα Γλεντάει διό Πασιᾶς μ' διλα του τὰ Γιάννινα, γιατὶ πιαστήσεις ἐσὸν οιλάδος του!

— Ε' τότε Γιωργο! [εἴτε διαβήθηκε στὸν πατέρα του] Είναι διαβήθηκε στὸν πατέρα του πάθισμα αὐτοῦ. Θά βγουν ἄλλοι νὰ μάζιστασι στήσουσι στὸν ἄγνων! Δὲν θὰ χαθῇ τὸ Γένος, γιατὶ πεθάνουμε ἐμεῖς σήμερα!

"Άλλο ἔνα τέτοιο πανηγύρι θυμῶνταν οἱ Γιαννιώτες, νῦ εἶχε γίνει στὰ Γιάννινα, διὸ διελέγοντας έκυρωγές μὲ προδοσία τὸ Σούλι, στὰ 1803.

Τὴν ἀλλή μέρα τὸ πωὶ οἱ ίδιοι διαλαληταρες ἐφεραν γύρω διλες τὶς συνοικίες τοῦ Γιαννίνου ποὺ διαλαληταρες.

— Ακούστε, Τούρκοι, Ρουμηνοί κι' Όθραιοι! Σήμερα ποὺ μεσημέρι τὴν ὥρα ποὺ διλα παγκατούσιν στὸν πουεζίντες τῶν τελαιωνῶν, θά λασταρών στὸν Πλάτωνα διαγένεταις διό Κατσαντώνης μὲ τὸν ἀδερφό του. Προστάξει διό πολυχρονεμένος μας βεβιείς Ἀλῆ—Πασιᾶς νὰ μαζωτέστει διλοι εκεῖ νὰ κάνεται νὰ κάνεται.

Πραγματικῶς ἀπάντησε στὸ μεσημέρι, τὴν ὥρα ποὺ ἀνέβαιναν στοὺς σιειλιγκέδες τὸν δεκοχώ μικρωδιανό, σολεκοτών μουεζίνδες και μπαγλαδόσιαν χαρούμοσινα, ἔρεγαν, στὸν Πλάτωνα, μέσα σ' ἑνα βραχικό κάρρο τὸν Κατσαντώνη και τὸν ἀδερφό του Γιωργον Χασιώτη, τοὺς ἀπέντας ἔκεινος ποὺ διλον τὸν χωρούσαν διλο τὰ βουνά της Ρούμελης, τοὺς χώρες ένα διρύμωτο κάρρο! Τοὺς παραδόκων μάζεως και τοὺς διλο στοὺς έποιμοντες τοῦ Τοντούρωντας δημητούς, ποὺ είχαν ἔκει τ' απαίσια μαρτυρεῖσαν τους, μὲ τὶς βαφεῖς και τ' ἀμμόνια γιὰ νὰ τοὺς μαρτυρεῖσαν και νὰ τοὺς πιλατέψουν.

"Οι ή περιοχὴ τὸν Πλάτωνα, πιστάνε τότε ως κάτω στὴν Λίγνη, ήταν πιασμένη ἀπὸ τὸν Τούρκικο σιφερέτο, ποὺ περίμενε νὰ ιδῇ τὸ μαρτύριο τῶν μεγάλων ἔθιμαρτισθων τοῦ Ελληνικού Γένους. Αλλά τὸ μαρτύριο δέν μαζίσεις ἀκόμα, γιατὶ περιμένονταν νάρθη αὐτοπρόσωπος διό Ἀλῆ—πασιᾶς. Τέλος γιόσεις κι' αὐτὸς γιὰ νὰ παραστήσει στὸ θέαμα, μὲ τὸν στρατηγόντας του: Ταχόη Αμπάζην, Σούλτοις Κόρισταν, Σιλικάτο Μπότειαν, Μέτσο Μάτονου, Όμιλο Βούνην, Σιαχήν Γκέγκαν, Αγο Μουχαντάρη, κι' ἀλλοις μπηδεσ κι' πάρδες και διλα τὸν Γιαννίνο και τὴν Αρβανίτικη και κάθος σὲ μιὰ πολυθρόνα και τὴ σιγμή ποὺ πέριξζαν νὰ πολυχρόνωτοι Τουρκόγυρτοι, ποὺ είχαν ἔκει τ' απαίσια έργαστημα τους, μὲ τὶς βαφεῖς και τ' ἀμμόνια γιὰ νὰ τοὺς πιλατέψουν.

"Σοῦ παραδίνον τὸν Κατσαντώνη και τὸν ἀδερφό του, ποὺ σκότωσαν τὸν ἀδερφό σου, γιὰ νὰ τοὺς κάνης διει θέητης.

— Μοι τοὺς χριζεῖς Βεζηρή μους; Τὸν χάρτησε περήγανα διό Σιαχήν Γκέγκαν.

— Σοῦ τοὺς χριζεῖς... Απάντησε διό σκληρόστραδος Πασιᾶς. Τότε διό Σιαχήν Γκέγκαν, μὲ γλυπτούδες και διλα τὸν δέσμωτης τὸν Κατσαντώνη, τῶν κοπαφάρων μὲ τὰ μαχαιριά τὴν τριχιά, ποὺ διανούσαν διλοντεράδες και διλα τὸν δέσμοντας διό Αλῆ—πασιᾶς. Τέλος γιόσεις κι' αὐτὸς γιὰ νὰ παραστήσει στὸ θέαμα, μὲ τὸν στρατηγόντας του: Ταχόη Αμπάζην, Σούλτοις Κόρισταν, Σιλικάτο Μπότειαν, Επέντο Μάτονου, Όμιλο Βούνην, Σιαχήν Γκέγκαν, Αγο Μουχαντάρη, κι' ἀλλοις μπηδεσ κι' πάρδες και διλα τὸν Γιαννίνο και τὴν Αρβανίτικη και κάθος σὲ μιὰ πολυθρόνα και τὴ σιγμή νάρθησεν και τὸν Γιωργον Χασιώτη, κι' διοτερεα είτε στὸν Κατσαντώνη :

— Σοῦ χριζεῖς τὸ αἷμα τοῦ διλευτοῦ μου τοῦ Βεζηρή, γιατὶ ποὺ σκότωσες παλληκαρήσια. Εἰσαι έλευθερος νὰ φύγεις μὲ τὸν ἀδερφό σου, κι' διανούσας γιατερετες και γινέτε καλά, νὰ μοι στείλης χαμπέρι σὲ πόλει μέρος νάρθησεν νὰ πολυτήσουμε, νὰ πολυτήσουμε, και τότε δποιον πάρη δ χάρος!

Ένα διαβήθηκε στὸν Κατσαντώνη καταδίκους αινῶν τὰ κόκκινα και ἀνεπάντεχα λόγια, διό Αλῆ—Πασιᾶς, φραγμένος ἀπὸ θυμό, διάταξε ἀμέων τοὺς δημητούς και τὸν ποδαρίσιον τὸν μεγάλων Ἐλληνικής Εθνεγερίας τοι 21.

Οι ἀπαίσιοι δημητοί ἔκτελοσαν πιστὰ τὸ ἀπάνθρωπο ἔργο τους, διό Η συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 1875]

· Ο Δήμος ·

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΩΝΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1869)

τρωθούν καὶ νά δόπισθοχωρήσουν χωρὶς μάχη, γιατὶ οἱ Μανιάτες τώρα εἰχαν συνενθεῖ κι' ἔκεινοι καὶ παρακλουθοῦσσαν δόσα συνέβαιναν χωρὶς νά ρίχνουν ἔναν πυροβολισμό.

Ο Μανιάτης εἶνε ἀνδρεῖος μόνο δταν βρίσκεται ταμπουρωμένος πιστὸς ἀπὸ τοὺς βράχους τῶν βουνῶν, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἀρέσει ὁ πλέοντος στήθους πρὸς στήθους, διπως συμβαίνει μὲν τοὺς στρατιῶτες τῆς Στερεάς Ἐλλάδος. (*)

Μόνον οἱ Βαυαροὶ ποὺ είχαν ἀπομεῖναι στὸν τελευταῖον καὶ πιὸ ἀπόμερο πύργο συνελέχθησαν ἀπὸ τοὺς Μανιάτες, θῶσαν τριανταένη ἐν δλω καὶ εἰχαν ἐπικεφαλῆς τους τὸν ὑπολογαγό Μάν. Ἀπέρλεκεπτα δώσας φερδεμονι, εἰχαν καταναλώσει δλα τὰ πολεμόφδια τους κι' ἔτσι δὲν τολμοῦσαν νά κάνουν κι' αὐτοὶ ἔξοδο.

Αὐτὸ τὸ κατάλαβαν οἱ Μανιάτες καὶ ἐθεραύουνταις, πλησίασαν στὸν πύργο. Μάζεψαν δάφνερες εὐφλεκτες ὅλες μπροστὰ στὴν πόρτα του, ἐβλαστήσαντας καὶ τοὺς ἔφονταν.

— Παραδοθῆτε, γιατὶ ἀλλοιοὶ θὰ καῆτε ζωντανοί.

Καὶ πράγματι, για ν' ἀποφύγουν τὸν κίνδυνο ποὺ τοὺς ἀπειλοῦσσε, ποὺ ἀποληρωμένοι ἀνάγκαστην νά παραδοθοῦν.

Στοὺς αίχμαλώτους των αὐτούς, οἱ Μανιάτες δὲν ἔκαναν κανέναν πῆλαιν θώμα. Ἀπεντάστη τοὺς ἔδωσαν νά φάνται καὶ νά πιοῦν. Τοὺς πῆλαιν δώμας τὰ ὅπλα τους καὶ δλα τὰ σκέυη τους.

Καθώς τοὺς ἔψαχναν, βρήκαν στὸ σακκίδιο τοῦ ὑπολογαγοῦ Μάν ἔνα μικρὸ φλάσσοτο.

Καὶ τότε τὰ πράγματα ἀλλαζαν μὲν μιᾶς. Ἀπειλοῦντες μὲ θάνατο τὸν ὑπολογαγό, οἱ Μανιάτες, τὸν ἀνάγκασαν νά παλέξῃ διαφόρους σκοπούς. Τοῦ ἰδοῦ ἔκαναν καὶ για τοὺς Βαυαροὺς στρατιῶτες, τοὺς δοποὺς ἔξεβλασαν νά χρεόψουν.

Οι διοικοὶ μας ἀφίξιν βέβαια ἀπ' τὴ λύσασα τους, βλέποντας τὴ γελοιοποίησι τους αὐτῆς, μὰ δὲν μποροῦσαν νά κάνουν καὶ διαφορετικά, γιατὶ ἐβλεπαν τὰ στόμια τῶν ὅπλων τῶν Μανιάτων στραμμένα ἔναντιον τους!

Ἐντωμετάξον, οἱ ἀλλοὶ Βαυαροὶ δρχισαν τὶς διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς Μανιάτες για τὴν ἀπέλευθέρωσι τῶν αἰχμάλωτών τους.

Οι Μανιάτες ζήτησαν τότε ὡς λύτρα για κάθε Βαυαρὸ στρατιώτην ἔναν ισπανικὸ τάλληρο καὶ για κάθε αἰχμαλωτικὸ ἔναν Καποδιστριακὸ Φοίνικα. Σητοῦσαν τόσα λίγα για τοὺς τελευταίους, μόνο καὶ μόνο γιατὶ ἥθελαν νά τοὺς ἔξευτελισουν. Ἀλλὰ προτὸν συντελεσθῇ ἡ παράδοσις τῶν δυστυχισμένων αὐτῶν αἰχμαλωτῶν, οἱ Μανιάτες τούς φερθήσαν μὲν μεγάλη βαρβαρότητα.

Τοὺς ἔβγαλαν δλα τὰ ροῦχα καὶ τοὺς ἀνάγκασαν νά περιπατοῦν δλόγυμνοι πάνω σὲ μυτερές πέτρες κάτω ἀπ' τὸ φλογερό κήλο. Ἐτοὶ τὰ πόδια τους γέμευσαν φριχτές πλάγες.

Πολλοὶ ἀπ' αὐτούς λιποθυμοῦσαν ἀπ' τὴ μεγάλη δύψα γιατὶ δταν πήγαναν νά τοὺς νερὸν ἀπ' τὶς πτηγές, ή Μανιάτισσες ποὺ παραμόνευαν ἔκει τοὺς ἔπαιραν μὲν ἵς πέτρες.

Τέλος, σφρωστοὶ, σλήγωμένοι οἱ φωτοὶ αὐτοὶ στρατιῶταις ἀπελευθερώθηκαν καὶ ξαναγύρισαν κοντά στοὺς συντρόφους τῶν.

Μά τοια ήσαν τὰ βασινοτήρια ποὺ είχαν ὑποφέρει στὸ μεταξὺ ἀπ' τοὺς Μανιάτες, ὥστε δεκατρεῖς ἀπ' αὐτοὺς πέθαναν κι' οἱ ὑπόλοιποι ἐστάλησαν σὲ κακά χάλια στὸ νοσοκομεῖο.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Συνέχεια

(*) Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῶν «ἀπομνημονεύματων» τούς, οἱ ὑπολογαγοῦς Νέζερο δίεινται ἄδικοις καὶ οὐκλόρος πρὸς τοὺς Μανιάτες, για τὸ δοποὺς κάνεις αἰθαλέους χαρακτηρισμούς. Αὐτὸ δὲν συμβαίνει λόγῳ τῆς διτυπαθείας τῶν Μανιάτων πρὸς τοὺς Βαυαρούς, ἀποτέλεσμα τῆς δοτούς ήσαν τὰ ἀντοτέω περιγραφόμενα γεγονότα.

Ο ΑΛΗΣ ΠΑΣΣΑΣ Ο ΚΑΙ ΣΑΝΤΩΝΗΣ ΚΙ' Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ ΒΕΛΗ ΓΚΕΑ

(Β συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1871)

Τούρκικος συφρετεῖς χαίρονταν σ' ἔκεινο τὸ σταραξιάρδιο θέαμα, ποὺ μποροῦσαν νά γαύση καὶ πέτρες, καὶ τὰ ὑπερωφανίαν ἀδέρφια, τὰ ὑψηλά τελέματα τῆς Κλεφτονιάς τῆς Ροΐμηλης, περιφρονῶντας τὸν θάνατο μὲ τὸ μαρτύριον του, τραγουδοῦν, ποὺ ἐπέλεκε μοιφολογήντας ἔκεινες τὶς ἄνοιξες στιγμὲς ή Ἑλληνικὴ Μούσα :

— «Ἀντώνη μον, τι θλίβεσσον κι' είσαι συλλογισμένος,

— «Ἄποδη» είδα στὸν διπό μον, στὸν διπό πον κοιμέσσουν.

Τριά ποτάμια πέναγαν, τὸ τρία στὴν ὁράδα...

Τόν ποτάμιον δταν δολὸ καὶ τὸ ἄλλο μιτασμένο,

Τὸ τρίτο δταν κατάμαρπο κι' ἔτεστε τὸ σπαθὶ μον.

Σῆγνα το, Γιώργη μον, ξῆγνα το, σάν τι νά θέλη τάχα.

Τὸν λόγο δὲν ἀπόστε, τὸν λόγο δὲν ἀπόστε.

Κι' ὁ Μουχούνταρης τὸ σκυλὶ, τὸ τρισμαγωμένον.

Μὲ προσδοσι τοὺς ἐπανε.....»

Καὶ μὲ τὸ τελευταῖον μιτασμό τοφερούγισαν πρὸς τὰ οὐράνια ζευ-

γαρούμενες οι ψυχές τους !

— «Η Μνήμη τους θὰ μείνη ἀγήραστη δσο θὰ μείνη καὶ τῆς Ἐλ-

λαδας.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1867)

— Βάλτε τὸ χέρι σας στὴν καρδιά μου. Δὲν εἰν' ἀλήθεια πᾶς χτυπάν μὲ τρόπο δαυνήσιστο.

Ο γαταρός, ἀφοῦ τὴν ἔξέτασε, ἀποκρίθηκε :

— Χτυπάει ἀλλόκοτα, κυρία !

«Ἀκούγοντας αὐτὸ τὸ λόγια δ σύζυγός της δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ μά κραυγή, καὶ τὰ δυνατά χέρια του ἀρχισαν νά τρέμουν.

Πειαὶ δταν λοιπὸν αὐτὴ ἡ ξαφνικὴ ἀρρώστεια; Ήταν σοβαρή, θανάσιμη ἴσως;

— «Ω! γιατρέι φώναξε. Οτι ἔχω εἶνε δικό σας, ἀν θεραπεύεσσε τὴν πριγκηπίσσα.

Μά ἐκείνη εἶπε τὸ τόπο σαμεγελῶντας.

— Μήν ἀνησυχεῖτε... Δὲν εἰνε τίποτε, θά δητε... Νοιώθω τώρα τὸν ἔσαυτο πολλὰ καλύτερα, καὶ φαντάζομαι δτι ὁ ήσυχος δύπνος μερικῶν ὥρων. Θά με συνέφερε ἐντελῶς...

— «Ολοὶ τότε ἔψυγαν καὶ τὴν ἀφήσαν νά κοιμηθῆ...

IV

— Βλέπεις πῶς γελιύσουν; φώναξε μ' ἔνα θριαμβευτικὸ γέλιο ή πριγκηπίσσα που ἔναντι της εράστη της.

Μά ὁ ἀράστης ποὺ είχε βγῆ ἀπ' τὴν κρύπτη του, ἀνατρίχιαζε ἀκόμα ἀπ' τὸ φόβο του κάτω ἀπό τὰ σεντόνια, σὰν νὰ τὸ δίχαζεν βάλει γυμνό ἐπάνω. Καὶ ποτὲ τὸν τρόπο σας τατάσσεις...

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΖΩΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1841)

ἐνα «άμαξαι μὲ κατοίκες», στὸ όποιο δὲν ἀνεβήκει ποτέ. «Ἐγὼ μάλιστα είμαι διλιγότερο ἀδιομορητός απ' ὅλους, γιατὶ σὲ μένα τὸ αμάξικο μὲ τὶς κατοίκες»... Δὲν δίνεται ἔνα λικέδη ἀπόμενο...»

— Δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ ν' ἀπελπίζεται για τὴν πραγματοποίηση ἐνὸς δνείρου. Συνάντησα τὸ περασμένο φυινόπωρο τὸν Σαντπλέρ σὲ μιὰ δεντροστοιχία τοῦ πάρκου Μονσώ. Είχε πολὺν ἄλλαζει ὃ ἔνδοξος ποητὴς ἀπὸ τὴν τελευταῖα φορά ποὺ τὸν είδα. Είχε σπάστε, είχε φαλαρικούντι, είχε στεγνούσσει... Τὸ βλέμμα του δταν ἀπλανὲς καὶ τὸν ἐσπρωχαν—γιατὶ είχε προσβληθῆ ἀπὸ ἡμιπληγά—σ' ἓντα μηχανικὸ ἄμαξα, σὰν ἔνα παιδί.

— Βλέποντας μὲ, ἐκαὶ τὸν δικούλιον κάποια κάποια κίνησι χαρᾶς καὶ είπε σιγανὸ στὸν δπηρητή ποὺ τὸν ἔσερε νά σταθή λίγο.

— «Ε, λοιπόν, φίλε μου, μού είπε χαμογελῶντας πικρὰ σὰν μάρτυρες, δὲν τού πεια ποὺ τὰ ητανές τίποτε τὴ ζωή. Μού δὲν τὰ έδωσε διλαδά, καθὼς βλέπεις... Νά κατὸ ἀμάξαι μου μὲ τὶς κατοίκες...»

ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΩΝ

(Η συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1852)

λεπτὸ ἀκόμη κι' ὃ δόδες θ' ἀκούμπονταν στὸ διαφρό. Μά ἐκείνη τὴ συηγή συνέβη κατὶ τὸ τρομεῖο. Τὸ δέρποτλαν κλυδωνίστηκε ἀπότομα, ἀναποδογύρισε καὶ καρφώθηκε στὴ γῆ, ἐνῷ συγχρόνως ἐπισημειώθηκε τὸ θύμα του. Τὸ θύμα δταν ἀνατυπωματικό. Ή δύν γνωτες τρελαδήηκαν ἀπὸ τὸν φόβο τους. «Οσο γά τὸ διπύρο Γουάκαρ, αὐτὸς είχε γίνει νέα κομμάτι καρβύνοντο...»

— Καθὼς βλέπεις, λοιπόν, έχουμε δίκηρο νά μη λογαριάζουμε τὴ ζωή μας. Ξέρουμε δτι ἔκει ποὺ τρέχουμε πρὸς τὴν εὐτυχία, ή μοιαστεῖς ποὺ τρέχουμε διαστήσαντας στὸν πολλὸν, ώστε μπορεῖ νά πεθάνῃ ἀπὸ τὴν ἐγκαταλείψουμε ἢ γίνουμε χίλια κομμάτια!

— Καὶ πρόγραμμα, καθὼς ἐξαριθμίσασα, οἱ ἀεροτόροι είναι οἱ πιό τρεπτεύμενοι. Μόνο που η εὐτυχία τους δὲν διαρκεῖ καμια φορά, παρὰ δσο δταν πέταγμα τοῦ δέρποτλαν.

PENE MARΣΩ

NANI.. NANI..

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 1863)

τοῦ επιτέλους μὲ γλυκεῖα φρονή. Άγκετα ἔσκανε νάνι-νάνι σὰν μωρό.. Μιοή ώρα τούρα μὲ στηθοκεπτεῖς... Διάβολε... Βλέπω πώς ζέστε καὶ διαλέγετε καλλά τὰ μαξιλάμα σας...»

— Ταραγμένος ὁ γιατοῦς πετάχτηκε ἐπάνω καὶ ζήτησεξιλίες συγγνῶμης.

— «Ενούσας τις! Ενούσας τις! Η κούμπασα. Μάθαμε καὶ πάς περάστε τὴ νόχα σας... Μάς τὸ εἰπά μᾶ δινηρέτης σας... Καὶ γά νά σᾶς ἐλγαμέστησα, πού, παρ' ὅλη σὰς τὴν κούραση, φιδάτη μὲ δητε, θὰ στείλω κι' ἔγων είκοσι χιλιάδες φωάγκα για τὴ φτωχή μητέρα πού ζεγενήσατε καὶ τὰ πέντε παιδιά της...»

ALDERT LEROU